

NOTES

LES VARIANTS DE LA RECENSIÓ OCCIDENTAL DE L'EVANGELI DE MARC (III) (Mc 1,29-39)

Josep RIUS-CAMPS

II. PRIMERA SECCIÓ: MC 1,16-39 (CONT.)

[C] Mc 1,29-31: *Simó, bloquejat per la febre nacionalista del seu entorn*

La tercera seqüència de la Primera Secció [C] en constitueix el centre. Consta de cinc moviments estructurats concèntricament formant la figura $a b // c \backslash \backslash a' b'$. En el dos primers moviments es narra l'anada de Jesús a la comunitat de Simó i Andreu [a] i es comprova la prostració que tenalla la comunitat liderada per Simó [b]; en el centre, brevíssim, es demana a Jesús que intervingui [c]; en els dos restants es descriu l'apropament de Jesús capgirant la situació [a'] i la nova situació de servei amant que hi regna [b']. Com es pot observar, els dos primers moviments i els dos darrers es corresponen formant un paral·lelisme de contrast [a b // \backslash \backslash a' b'], mentre que en el centre s'insinua l'agent que mourà Jesús a capgirar la situació [c].

[a] 1,29: *La comunitat de Simó i Andreu*

En el primer moviment [a] es comprova una nova composició de lloc (casa/comunitat), en contrast amb l'anterior (sinagoga), i l'anada de Jesús a la casa de Simó i Andreu (primera comunitat de seguidors: v. 18), en companyia de Jaume i Joan (segona comunitat de seguidors: v. 20b D).

71. Και ευθυς εκ της συναγωγης εξελθων ηλθεν TA* (B [Θ 1424 εξελθων ante εκ της συν.] f¹.¹³ 205. 565. 579. 700. 1342. 2427 pc [f vg^{mss} bo^{pt}] eth geo²; Merk⁹) | K. ευθυς (ευθεως A C M) εκ τ. συναγ. εξελθοντες ηλθον TA² (S A C L [F Δ εισηλθον] 28. 33. 157. 180. 597. 892. 1006. 1010. 1071. 1241. 1243. 1292. 1505 M [I vg] sy^[pl.h.pal] [bo^{pt}] geo¹; [Jer] Aland, *Synopsis*; Bover-O'Callaghan, *Trilingüe*; NA²⁷, GNT⁴) | Εξελθων δε εκ τ. συναγ. ηλθεν TO (D W [Σ ευθυς ante δε], *Procedens autem de synagoga uenit d it vg^{mss} sy^{s.p} [bo^{pt}] arm*).

71) Segons el màxim representant del text alexandrí (B03) i de l'occidental (D05), solament Jesús, «en sortir (ἐξελθων, part. aor. sg.) de la sinagoga» –indicant-se amb aquest terme tècnic la primera etapa del seu constant «èxode» fora de les institucions jueves–, «anà (ἦλθεν, aor. sg.) a la casa de Simó i Andreu». Tanmateix, l'alexandrí connecta íntimament l'encapçalament (Και ευθυς [...] ἐξελθων) amb el darrer incís (και ἐξηλθεν ἡ ἀκοη αὐτου ευθυς) de la seqüència anterior [B a'], mentre que el representant occidental, no solament omet aquesta expressió adverbial, sinó que estableix una clara disjunció (δε) entre «la sinagoga» i «la casa de Simó i Andreu» posant tot l'èmfasi en aquest primer «èxode» (Ἐξελθων δε). La majoria de testimonis, en canvi, adopten la forma plural ἐξελθοντες ἦλθον –forma adoptada per moltes edicions crítiques recents– involucrant així els deixebles en aquesta «sortida» i diluint, per consegüent, el sentit més tècnic d'«èxode».

L'encapçalament de la recensió alexandrina, Και ευθυς, és característic d'aquesta recensió –segons hem observat ja dues vegades¹. Les *presses*² que Jesús va mostrar, quan arribà a Cafarnaüm, per entrar a la sinagoga el dissabte immediat i posar-se a ensenyar (v. 21b) no tenen raó de ser aquí, ja que –com veurem tot seguit– no començarà a actuar sinó després que hom intercedeixi a favor de la sogra de Simó (και ευθυς λεγουσιν αὐτω περὶ αὐτης), on l'expressió adverbial sí que fa sentit (v. 30b).

Les tres raons adduïdes per Metzger, en assignar a la doble llició en pl. la lletra {B} («almost certain»)³, són fàcils de rebatre: *a*) el sg. –segons el Comitè– no centra l'atenció en la persona de Jesús: en tal cas, Marc l'hauria esmentat pel seu nom, nom que no s'explicita en tota la perícopa (ni en les tres següents), juntament amb els de Simó i Andreu, Jaume i Joan; dóna a entendre, en canvi, que només Jesús ha acomplert l'«èxode» fora de la institució jueva; *b*) el part. ἐξελθων no apareix en els par. de Mt 8,14 (ελθων) i Lc 4,38 (ἀναστας... εἰσηλθεν/ἦλθεν): no es pot parlar, per tant, d'un intent d'harmonització; *c*) el pronom αὐτω del v. 30 té un antecedent més clar, certament, si es reté la forma sg., però no es pot argumentar dient que hagi estat aquest pronom el que hauria mogut els copistes a introduir el canvi. Per contra, *d*) en el v. 21b tan sols consta que «entrà» Jesús a la sinagoga (εἰσελθων): és lògic, per tant, que tan sols d'ell es prediqui que «sortí»; *e*) el pl. ἐξελθοντες ἦλθον, combinat amb la precisió μετὰ Ἰακωβου και Ἰωαννου, vindria a dir que «sortiren» Jesús i les dues parelles de germans i «anaren a la casa de Simó i Andreu, acompanyats de Jaume i Joan», cosa que no fa sentit, oi més quan cap dels noms propis no porta art. anafòric; *f*) la forma pl., finalment, és una exigència del relat interpretat a la lletra (tendència historicitzant), car, si de Simó i Andreu s'ha dit més amunt que «es posaren/començaren a seguir-lo» (v. 18) i de Jaume i Joan que «se n'anaren darrere d'ell/el seguiren» (v. 20) i de tots plegats que «es dirigiren/es posaren en camí cap a Cafarnaüm» (v. 21a), semblaria imposar-se també que haguessin entrat tots cinc a la sinagoga el dissabte immediat i que n'haguessin sortit amb Jesús.

D'altra banda, la doble llició en sg. (ἐξελθων ἦλθεν/Ἐξελθων δε... ἦλθεν) posa en relleu dues coses: *a*) que Jesús ha sortit de la sinagoga com hi havia entrat

1. En Mc 1,10 TA (vegeu *Les variants... de Mc (I)*, no. 25) i 1,23 TA (*Les variants... de Mc (II)*, no. 56).

2. Και ευθεως TA*/TO (Και ευθυς TA²): vegeu *Les variants... de Mc (II)*, no. 52.

3. *A Textual Commentary on the Greek New Testament*, Stuttgart, Deutsche Bibelgesellschaft - United Bible Societies, 1994², p. 64.

(εισελθων εις την συναγωγην, v. 21b // εκ της συναγωγης εξελθων/Εξελθων εκ τ. συν.), tot sol: ha estat ell qui ha afrontat personalment, en dissabte, el fanatisme religiós que hi imperava i n'ha sortit realitzant el seu primer èxode; i b) que, en sortir de la sinagoga, «anà a la casa de Simó i Andreu, *acompanyat de Jaume i Joan*», indicant-se amb el sg. «anà» que la iniciativa d'anar-hi l'ha presa ell personalment, malgrat que hi hagi volgut anar «acompanyat de Jaume i Joan».

[b] 1,30a: *La sogra de Simó, prostrada per la febre nacionalista*

En el *segon moviment* es descriu, mitjançant un incís parentètic, l'agitació de signe nacionalista que afectava exclusivament el cercle de Simó i li impedia de posar-se al servei del regne.

72. -η δε πενθερα Σιμωνος κατεκειτο πυρεσσουσα- TA | -κατ. δε η πενθ. Σιμ. πυρ.- TO (D W, -*decumbebat autem socrus Simonis febricitans*- d lat): incís parentètic (*conieci*) [v.l. NR].

72) En el TO es remarca millor el parèntesi que en el TA, pel fet d'haver-lo emmarcat situant el verb principal i el subordinat (*κατεκειτο*, impf. // *πυρεσσουσα*, part. pr.) a l'inici i al final de l'incís i d'haver reservat el centre per al personatge principal de l'escena (*η πενθερα Σιμωνος*). La informació continguda en el parèntesi és indispensable per a comprendre la represa del fil del relat: *και ευθυς λεγουσιν* (pr. històric) *αυτω περι αυτης* (tercer moviment), on l'adv. *ευθυς* no es pot referir a la situació inveterada de prostració⁴ descrita en el parèntesi (*segon moviment*), ans fa referència al precís moment en què Jesús arribà (*ηλθεν* D) a la casa de Simó i Andreu (*primer moviment*). Aquesta és la raó que m'ha inclinat a conjeturar un parèntesi explicatiu⁵.

[c] 1,30b: *Preocupació per la facció que bloquejava Simó*

En el *centre* de la perícopa uns individus anònims (?) mostren a Jesús la seva profunda preocupació per la greu situació que afecta una part de la comunitat («la sogra de Simó»). No s'hi aprecien variants. Tanmateix, la identificació del parèntesi de l'incís precedent, menys remarcat en la recensió alexandrina que en l'occidental, i el fet que aquesta recensió no encapçalava la seqüència amb *Και ευθυς*, sinó amb *Εξελθων δε*, confereix molta més solemnitat al *και ευθυς λεγουσιν* situat en el centre de la perícopa [c]: quan Jesús «anà a la casa de Simó i Andreu», «directament» –és a dir, sense circumloquis– «li diuen a propòsit d'ella», intercedint a favor de «la sogra de Simó». Descomptat Simó (afectat per «la sogra», el clan/facció familiar), els intercessors no poden ser altres que Andreu, Jaume i Joan.

4. L'impf. del verb *κατακειμαι*, tractant-se d'un lexema estàtic, denota la permanència d'un estat existent, pertanyent al passat respecte al present narratiu: cf. Mateos, *Aspecto*, §§ 113. 116.
5. B.-D.-R., § 447,1b: «*dé zur Einführung von Parenthesen.*»

[a'] 1,31a: *Jesús redreça la situació*

En el *quart moviment* [a'] Jesús comprova la situació de prostració i la redreça, reprenent-se el fil narratiu del primer moviment [a]: ηλθεν // προσελθων.

73. (και προσελθων) εκτεινας την χειρα TO (D W b, *extendens manum* d q r¹) | om. TA.

74. ηγειρεν αυτην κρατησας της χειρος (+ αυτης A C Θ f^{1.13} 33 M lat sy^{p,h}) TA (S A B C L Θ f^{1.13} 33 M lat sy^{p,h}) | κρατησας (+ και επιλαβομενος W) ηγειρεν αυτην TO (D W b, *adpraehensam eleuauit* d q r¹).

73-74) L'acció d'«estendre la mà» (εκτεινας την χειρα) del TO sovinteja en els Evangelis sinòptics i Actes⁶; aquí va precedida de la d'«acostar-se» (προσελθων) i seguida de la d'«agafar» (κρατησας, en sentit pla⁷), formant part d'una sèrie asindètica de tres participis subordinats destinada a remarcar el progressiu *apropament* de Jesús a la situació, la prompta *disposició a actuar* i el fet d'*ensenyorir-se* del sàbat⁸ (v. 21b), sèrie que culminarà en l'acció d'«aixecar» (ηγειρεν, verb principal) la sogra de la seva inveterada prostració. El TA silencia l'acció d'«estendre la mà», posa èmfasi en la d'«aixecar-la» (anticipant ηγειρεν αυτην) i afegeix que l'«agafà de la mà» (alguns MSS han cregut necessari d'explicitar ulteriorment que es tracta de la mà «d'ella»). Com es pot observar, «la mà» canvia de mans, passant de designar la mà que Jesús *estengué* (sinònim de començar a actuar) a designar la mà de la sogra que Jesús *agafà* (físicament) per aixecar-la. El to historicitzant del text alexandrí contrasta amb el rerefons teològic de l'occidental.

[b'] 1,31b: *El servei, distintiu de la comunitat de Jesús*

El *cinquè moviment* [b'], contrasta amb el segon [b]: κατεκειτο... πυρεσσουσα // αφηκεν αυτην ο πυρετος. En dos incisos es descriu per partida doble l'efecte positiu causat en la comunitat per la intervenció de Jesús: l'apaivagament de la febre nacionalista i l'actitud de servei que caracteritza la comunitat de Jesús.

75. και αφηκεν αυτην ο πυρετος TA (S B C L W Θ f¹ 28. 33. 565. 579. 700. 892. 1424. 2427. 2542 *pc e co*) | και ευθεως αφ. αυ. ο πυρ. TO* (D, *et statim remisit illam febris* d lat) | και αφ. αυ. ο πυρ. ευθεως TO² (A 0130 f¹³ M sy).

75) El text alexandrí es limita a dir que «li remeté la febre»; l'occidental n'emfatitza la *immediatesa*: «i a l'instant li remeté la febre», èmfasi que alguns MSS han suprimit

6. Mt 5x; Mc 3x (+ 1x D); Lc 2x (+ 2x D; + 1x pl.); (Jn 1x pl.); Ac 2x.

7. En sentit fort s'utilitza el verb απτομαι, «tocar», desafiant les lleis d'impuresa legal: cf. Mt 8,3; Mc 1,41.

8. El verb κρατω, en l'accepció de «dominar, ensenyorir-se», d'on «agafar», es presenta 6x en els Sinòptics: 5x (4x D) regint gen. (της χειρος; Mc 1,31 TA; 5,41, par. Mt 9,25 i Lc 8,54; Mc 9,27) i 1x (2x D) regint ac. (αυτο, Mt 12,11; αυτην, Mc 1,31 D) i va seguit *sempre* del verb εγειρω, en el sentit d'«aixecar» (Mt 12,11; Mc 1,31), «ressuscitar» (Mc 5,41, par. Mt 9,25 i Lc 8,54; Mc 9,27), sempre en context jueu (cf. Mateos-Camacho, *Marcos* 154).

en part incorporant (per influència del TO*) l'adverbi *temporal*⁹ a la fi de l'incís.

Mc 1,29-31 [C]

B03

[a] 29 I directament, en sortir de la sinagoga, anà a la casa de Simó i Andreu, acompanyat de Jaume i Joan.

[b] 30a (La sogra de Simó estava prostrada, enfebrada.)

[c] 30b I directament li diuen a propòsit d'ella.

[a'] 31a Havent-se acostat, l'aixecà, després d'agafar-la per la mà.

[b'] 31b Li remeté la febre, i es posà a servir-los.

D05

[a] 29 Havent sortit de la sinagoga, anà a la casa de Simó i Andreu, acompanyat de Jaume i Joan.

[b] 30a (La sogra de Simó estava prostrada, enfebrada.)

[c] 30b I directament li diuen a propòsit d'ella.

[a'] 31a Havent-se acostat, estengué la mà, l'agafà i l'aixecà.

[b'] 31b A l'instant li remeté la febre, i es posà a servir-los.

[B'] Mc 1,32-34: *Guaricions i alliberacions massives a Cafarnaüm, acompanyat de Jaume i Joan*

La *penúltima seqüència* es desenrotlla igualment en la casa de Simó i Andreu, si bé davant la porta. En ella es comprova la reacció de la població de Cafarnaüm, respectuosa envers el sàbat, a la posta del sol. Jesús efectua tota mena de guaricions i alliberacions. Consta de tres moviments *a b a'*. El moviment central constitueix un parèntesi explicatiu [b]. A banda i banda es constata la presència de tots els malalts i endimoniats [a] i llur respectiva guarició i alliberament per part de Jesús [a'].

[a] 1,32: *Finalitzat el sàbat, porten a Jesús tots els malalts i endimoniats*

En el *primer moviment* [a] es comprova la reacció de la població, un cop acabat el precepte sabàtic, portant a Jesús tots els malalts i endimoniats.

76. εδυσεν TA*/TO (B D 28. 142. 2427 *pc*; Aland, *Synopsis*; Merk⁹, Bover-O'Callaghan, *Trilingüe*), aor. 1 | εδυ TA² (S A C L W Θ f^{1,13} 33 M; NA²⁷, GNT⁴), aor. 2.

77. εφερον TA, impf. | εφεροσαν D, aor. alexandrí [v.l. NR].

78. (κακως εχοντας) νοσοις ποιικιλαις TO (D [uariis languoribus d] it vg^{mss} [sy^s]) | om. TA.

76) La diferència entre l'aor. 1 (TA*/TO) i l'aor. 2 (TA²) rau en el fet que el primer subratlla l'aspecte transitiu del verb, «declinà», i l'altre, l'intransitiu, més freqüent tractant-se dels astres, «s'hagué post».

77) Pel que fa a l'aor. alexandrí, cf., p. ex., 8,11 D.

9. Vegeu *Les variants... de Mc (I)*, no. 30.

78) NA²⁷ consideren aquesta lliçó com a provinent del par. (p.) de Lc 4,40. Tanmateix, l'omissió en el TA podria ser deguda a la seva explicitació en el v. 34a (en ordre invers). d05 (ordre invers) s'hauria deixat contaminat per la lliçó dominant del TA¹⁰.

[b] 1,33: *L'entera ciutat de Cafarnaïm, congregada davant la porta*

El *moviment central* [b] constitueix –sobretot segons el TO– un incís parentètic¹¹: l'entera ciutat es trobava ja congregada davant la porta de la casa on s'allotjava Jesús, quan li portaren tots els malalts i endimoniats. Exactament com en el parèntesi de la seqüència precedent [C b], el centre ha estat reservat per al substantiu *ολη η πολις*, emmarcat pels dos verbs que formen la construcció perifràstica *ην... επισυνηγμενη*.

79. (προς την θυραν) αυτου TO (D, eius d) | om. TA [v.l. NR].

79) L'explicitació del pronom, relatiu a Jesús, innecessària des del punt de vista merament narratiu, pressuposa que la comunitat de Simó i Andreu, un cop alliberada de la febre que afectava a la sogra de Simó, és considerada ja com la comunitat de Jesús, el qual figuradament en constituïria «la porta» (cf. 2,1-2; Jn 10,7,9).

[a'] 1,34: *Jesús guareix els malalts i expulsa els dimonis*

En el *darrer moviment* [a'], en correspondència perfecta amb el primer [a] es descriuen les guaricions i alliberacions obrades per Jesús: *παντας τους κακως εχοντας (+ νοσοις ποικιλαις D) // πολλους κακως εχοντας ποικιλαις νοσοις (TA) / αυτους (D); και τους δαμονιζομενους // και δαμονια πολλα εξεβαλεν (TA) / και τους δαμονια εχοντας εξεβαλεν αυτα απ αυτων (D)*.

80. (εθεραπευσεν) πολλους κακως εχοντας ποικιλαις νοσοις TA | αυτους TO (D, illos d).

81. και δαμονια πολλα εξεβαλεν TA | και τους δαμονια εχοντας εξεβαλεν αυτα απ αυτων TO (D, et qui daemonia habebant eiciebat illa ab eis d ff²).

82. (και ουκ ηφιεν) λαλειν τα δαμονια TA | αυτα λαλειν TO (D Θ, ea loqui d it) [v.l. NR].

83. (οτι ηδεισαν) αυτον Χριστον ειναι TA* (B L W Θ f¹ 28. 33^{vid}. 205. 565. 1342. 2427 al I vg^{mss} sy^{h**} sa^{ms} bo^{pt} arm eth geo; Ambst^{pt}) | αυτον τον Χρ. ειναι TA² (S² G f¹³ 700. 1243. 1424. l 2211) | τον Χρ. αυτον ειναι TA³ (C 0233. 892. 1241 vg^{mss}) | αυτον TO (S* A D Δ 0130. 157. 180. 579. 597. 1006. 1010. 1071. 1292. 1505 M, eum d lat sy^{s.p.} sa^{ms}; Ambst^{pt}, Merk⁹; Aland, *Synopsis*; Bover-O'Callaghan, *Trilingüe*; NA²⁷, GNT⁴).

10. Vegeu, *infra*, no. 84.

11. και introdueix el parèntesi (cf. B.-D.-R., § 442, 6c) marcat per l'impf. perifràstic *ην... επισυνηγμενη* intercalat entre dos incisos en aor. *εφεροσαν* D (l'impf. *εφερον* del TA no permet d'identificar amb tanta claredat el parèntesi) [a] i *εθεραπευσεν... και... εξεβαλεν* [a'], en correspondència amb els dos grups mencionats en el primer moviment (vegeu *infra*).

84. [και εθεραπευσεν πολλους κακως εχοντας ποιικλαις νοσοις και δαμονια πολλα εξεβαλεν] D [et curavit multos male habentes uariis languoribus et daemonia multa eiciebat] d: ex v. 34a TA (delenda).

80) El TA circumscriu l'abast de les guaricions obrades per Jesús (πολλους d'entre παντας τους κακως εχοντας del v. 32c)¹² i especifica aquí que «guarí molts que es trobaven malament *per causa de diverses malalties*», expressió que en el TO figurava (amb l'ordre invertit) en el v. 32c: «portaren en presència d'ell tots els qui es trobaven malament *per causa de malalties diverses*». El TO, en canvi, es limita a designar amb el pronom (αυτους) els membres integrants del primer grup que ja havia descrit a bastament en el moviment correlatiu [a] (v. 32c), corroborant, així, el caràcter parentètic del moviment central [b] intercalat entre el primer i el tercer.

81) El TA descriu concisament les alliberacions que Jesús obrà en els components del segon grup: «i expulsà molts dimonis», limitant-ne novament l'abast (πολλα d'entre els dimonis que afectaven παντας¹³ ... τους δαμονιζομενους del v. 32c). El TO, en canvi, es recrea ara amb la descripció d'aquestes alliberacions, personalitzant primerament –com ja hem vist en el primer moviment («els endimoniats», masc.)– que es tracta de «els qui tenien dimonis» (τους δαμονια εχοντας, en masc. igualment, i com a contradistints de τους κακως εχοντας del v. 32c) i precisant a continuació que expulsà d'ells els dimonis: «i als qui tenien dimonis, els expulsà d'ells». Com es pot observar, no n'exclou cap i, a més, diferencia netament els individus de les ideologies demoníaqes que els posseïen¹⁴. La tendència del TA es compagina millor amb l'experiència real: d'entre «tots» els presents, Jesús n'hauria guarit/alliberat «molts»; la del TO és més teològica: «tots» els malalts i posseïts havien estat guarits/alliberats.

82) El TA explicita que «no deixava parlar en absolut (negació de l'impf.) els dimonis» (amb art. anafòric, τα δαμονια). El TO ve a dir el mateix, però es limita novament a designar els dimonis amb el pronom neutre (αυτα).

83) En el TA* s'explicita, emprant ara el terme més tècnic «Messies» (cf. v. 24), quin coneixement tenien els dimonis de la identitat de Jesús: «atès que sabien que ell era el Messies»¹⁵; TA^{2,3} harmonitzen, a més, l'expressió amb la de Lc 4,41. El TO, en canvi, confirmat per molts altres testimonis, no ho explicita, si bé ho dóna per sobreentès.

84) La presència d'aquest *duplicat* provinent del TA tant en D05 com en d05 és una mostra fefaent de la influència exercida pel text alexandrí sobre el text occidental. Probablement constituïa una glossa marginal procedent de la col·lació amb un manuscrit

12. Tanmateix, segons Mateos-Camacho, *Marcos* 162, «por el contexto, es preferible no interpretar *pollous* en sentido restrictivo respecto a *pantas* del v. 32 (“muchos, pero no todos”), sino en sentido inclusivo (“a todos, que eran muchos”)».

13. παντας qualifica els dos grups (τους... και τους...).

14. Es tracta d'una claríssima construcció semititzant: τους / δαμονια εχοντας // εξεβαλεν \ \ αυτα \ απ αυτων. El centre està reservat al verb principal; l'expressió τους δαμονια εχοντας repren, igualment en masc., la del segon membre de l'enumeració anterior (τους δαμονιζομενους) i a la vegada engloba i explicita el neutre δαμονια que serà reprès al final de l'incís pel pronom neutre αυτα, seguit d'un altre pronom en masc. amb funció anafòrica a l'expressió inicial.

15. El judici emès per Metzger, *Textual Commentary* 64, a favor de la lliçó curta (li assigna la lletra {A}) no té prou en compte el fet diferencial d'una i altra recensió.

de tipus alexandrí, glossa que més tard, abans de la formació del còdex Beza, s'hauria incorporat en el text.

Mc 1,32-34 [B']

B03

[a] 32 Al capvespre, quan declinà el sol, anaven portant en presència d'ell tots els qui es trobaven malament i els qui estaven endimoniats.

[b] 33 (L'entera ciutat estava congregada a la porta.)

[a'] 34 I guarí molts que es trobaven malament per causa de diverses malalties i expulsà molts dimonis, si bé no deixava parlar en absolut els dimonis, atès que sabien que ell era el Messies.

D05

[a] 32 Al capvespre, quan declinà el sol, portaren en presència d'ell tots els qui es trobaven malament per causa de malalties diverses i els qui estaven endimoniats.

[b] 33 (L'entera ciutat estava congregada a la seva porta.)

[a'] 34 I els guarí i als qui tenien dimonis, els expulsà d'ells, si bé no els deixava parlar en absolut, atès que sabien qui era ell. [...]

[A'] Mc 1,35-39: *Discerniment de Jesús en el desert sobre la seva missió a Galilea*

La darrera seqüència de la Primera Secció [A'] comporta un nou canvi d'ubicació, *el desert*. Posat a prova per Simó i companys, Jesús discernirà sobre el sentit de la seva missió i continuarà predicant per totes les sinagogues de Galilea. Consta de quatre moviments *a b // b' a'*. En el primer moviment es comprova l'èxode de Jesús cap al desert a pregar [a]; en el segon, la persecució de què l'han fet objecte Simó i els seus companys [b]; en el tercer, la resposta enèrgica de Jesús, aclarint-los quina és la seva missió [b']; en el darrer, la predicació per les sinagogues de Galilea [a'].

[a] 1,35: *El desert, lloc de discerniment*

En el *primer moviment* [a] es refereix l'èxode de Jesús cap al desert, a fi de demanar discerniment.

85. ἀναστας ἐξηλθεν TA* (B 28*. 213. 565 pc g¹ sa^{mss} bo^{pt}) | ἐξ. και ἀπηλθεν TO* (D a c¹ sy^s) [v.l. NR] | ἀναστας απ. TO² (W pc, *exurgens abiit* d it sy^p) | ἀναστας ἐξ. κ. απ. TA² (S A C^[3] L Θ 0130 f^{1.13} 33. 2427 M lat sy^b bo^{pt}; Merk⁹, Aland, *Synopsis*; Bover-O'Callaghan, *Trilingüe*; NA²⁷, GNT⁴).

86. εις ερημον τοπον TA | εις τον ερ. τοπ. D [v.l. NR].

87. κακει προσηυχето TA (*ibique orabat* d), impf. | και εκει προσηυξετο D^{p.m.}, aor. [v.l. NR].

85) El TA empra, pel que sembla, un part. gràfic, a la manera semítica¹⁶. Tanmateix, seria l'únic cas en Mc. En els altres casos, el verb ανιστημι, a més del sentit més

16. Cf. Zerwick, *Graecitas*, § 363.

freqüent de «ressuscitar» (9x) / «reedificar» (2x D), rep el de «reaccionar» enfront d'algú (3,26 B; 14,57.60) o d'una situació (2,14; 7,24; 10,1), cosa que aquí no es dona. La «sortida» de Jesús està atestada per la majoria de manuscrits, llevat dels que he assignat al TO², on s'aprecia una clara conflació entre el TA* i el TO*. En el TA² la conflació es presenta encara més clara. El TO*, per la seva banda, omet el part. i afegeix un segon verb en temps personal: «sortí i s'allunyà/partí», remarcant la qualitat d'aquesta segona etapa de l'«èxode» de Jesús (comp. Ἐξελθων... ἦλθεν, v. 29a D, primer «èxode», amb ἐξελθων και ἀπηλθεν)

86) La manca d'art. del TA indica que es tracta d'«un lloc desert» indeterminat; l'art. del còdex Beza el relaciona amb el primer desert (vv. 12.13); no així en 6,32 (ἀπηλθον [pl.]... εις ερημον τοπον).

87) El TA subratlla la *continuitat* de la pregària de Jesús (aspecte duratiu continu en el passat de l'impf.: «i allí pregava»), millor que l'aspecte ingressiu («i allí es posà a pregar»); el TO la considera *complexivament* («i allí pregà»).

[b] 1,36-37: *Simó i els seus companys intenten aprofitar-se de la conjuntura*

En el *segon moviment* [b] es descriu l'intent de Simó i companys de treure partit de la situació.

88. (V. 36) κατεδιωξεν TA (S B Θ Ω 028. 4. 28. 270. 273. 565. 700. 1012. 1071. 2542 *pm* lat sy^{pal} bo arm geo^{pt}) | -ξαν TO (A C D K L W Γ Δ f^{1.13} 33. 579. 892. 1241. 1424. 2427. l 2211 *pm*, *consecuti sunt* d it sy^{s.p}).

89. τότε (Σιμων) TO (D^{p.m.}, *tunc* d) | ο A C 0130 M | ο τε K Θ f^{1.13} 28. 565. 1424 *al* | om. TA (S B L W 33. 579. 892. 2427. l 2211 *pc*).

90. (V. 37) και ευρον αυτον και λεγουσιν TA (S B L 892. 2427 e) | κ. οτε ευρον αυτον λεγ. TO* (D, *et cum inuenissent eum dixerunt* d) | κ. ευροντες αυτον λεγ. TO² (A C Θ 0130 f^{1.13} 33 M) | λεγοντες W b c.

88) El TA destaca no solament que Simó és el líder del grup («Simó i els qui eren amb ell»), sinó que és ell qui ha pres la iniciativa de «perseguir/encalçar» Jesús; segons el TO, en canvi, són tots plegats els qui el «persegüiren/encalçaren», tot i que Simó n'és el líder. Aquesta lliçó està connectada amb la següent.

89) El TO precisa que «l'encalçaren llavors Simó i els qui eren amb ell», a saber, quan Jesús «sortí i partí cap al lloc desert», veient que se'ls esfumava aquella situació tan propícia. També aquesta variant està interconnectada amb la següent.

90) El to recitatiu del TA és pa^lès: «l'encalçà Simó i els qui eren amb ell, el trobaren i li diuen»; el TO subratlla l'aspecte ingressiu, la llargària d'aquesta persecució i sobretot el moment de la trobada: «l'encalçaren llavors Simó i els qui eren amb ell i, quan el trobaren, li diuen» (el TO² ha substituït la subordinada per un participi). El pr. actualitant posa tot l'èmfasi en el contingut de la remarca partidista que li fan¹⁷.

17. El verb ζητω té sempre en Marc connotacions negatives: cf. Mateos-Camacho, *Marcos* 169, 172-173).

[b'] 1,38: *Jesús apel·la a la missió que li ha estat encomanada*

En el *tercer moviment* [b'] es conté la resposta enèrgica de Jesús a les pretensions dels deixebles. Correspondències amb el segon moviment [b']: λεγουσιν (pr. històric) αυτω // λεγει (pr. històric) αυτοις.

91. (Αγωμεν) αλλαχου TA (S B C L 579 co arm geo^{pt} co) | om. TO (A D W Θ f^{1,13} d latt sy^{s,p}) [v.l. NR].

92. εις τας εχομενας κωμοπολεις TA | εις τας εγγυς κωμας και εις τας πολεις TO (D, in *proximos uicos et ciuitates* d latt sy^{s,p} sa).

93. εξηλθον TA (S B C L Θ 33. 179. 579. 828. 1207. 2427 pc) | εξηλυθα TO* (A D K Γ f¹ 700. 1241. l 2211 pm sy^h) | εληλυθα TO² (W Δ 71. 348. 565. 788. 828. 872. 1207. 1424 al sy^{p,hmg} arm bo^{pt}) | απεσταλην 2542.

91-92) L'exhortació del TA: «Anem a una altra part, a les viles veïnes», fusiona en una sola (κωμοπολις és un hàrax) les dues localitzacions perfectament diferenciades (doble art.) en el TO: «Anem a les aldees properes i a les ciutats» (cf. 6,36 D: εις τους εγγιστα αγρους και εις τας κωμας)¹⁸, però fent-la precedir de l'adv. (αλλαχου), com havia fet també aquesta recensió en el v. 28. L'ús del verb εχω en la veu mitjana, sia en sentit *local* (aquí, segons el TA), sia *temporal* (Lc 13,33 TA; Ac 13,44 P⁷⁴ A E*; 20,15 TA; 21,26 TA)¹⁹, no es comprova en el còdex Beza²⁰.

93) El pf. del TO* subratlla la *definitivitat* de l'«èxode» que Jesús acaba d'efectuar (v. 35) fora de la institució jueva, aspecte que és absent del TA (el TO² conserva l'aspecte de *definitivitat*, però aquesta afecta a la missió i no ja a l'èxode). De fet, en l'encapçalament de la propera secció el redactor precisarà que Jesús «predicava a les sinagogues d'ells», en to despectiu i distant (v. 39).

[a'] 1,39: *Predicació per les sinagogues de Galilea*

En el *darrer moviment* [a'] Lluc deixa constància de la predicació continuada de Jesús per les sinagogues de Galilea. Amb la menció de «Galilea» a l'inici de la secció (v. 16) i al final Lluc emmarca la Primera Secció. L'enunciat dels Prolegòmens, comprendiat en 1,14 (ηλθεν ο Ιησους εις την Γαλιλαιαν κηρυσσων το ευαγγελιον [+ της βασιλειας D] του θεου), comença a tenir ressò en 1,28 (και εξηλθεν η ακοη αυτου ευθυς [+ πανταχου TA] εις ολην την περιχωρον της Γαλιλαιας) i es fa efectiu al terme de la Primera Secció (και ηλθεν/ην κηρυσσων εις τας συναγωγας αυτων εις ολην την Γαλιλαιαν). Marc va remarcant la *progressiva* predicació de Jesús per la regió de Galilea. Correspondències amb el primer moviment [a]: εις (τον) ερημον τοπον // εις ολην την Γαλιλαιαν.

18. NA²⁷ insinuen en l'Apartat crític que la var. occidental provindria del llatí («D ex latt?»). Tanmateix, si haguessin ressenyat la construcció paral·lela de 6,36 D, s'haurien estalviat de formular la pregunta.

19. Cf. Arndt-Gingrich, s.v. εχω III 2.3.

20. A canvi llegeix ερχομενη, Lc 13,33 P⁷⁵ S D; -νω, Ac 13,44 S B C D; -νην, 18,21 D; -νη, 20,15 D*; επιουση, Ac 21,26 D.

94. ηλθεν κηρυσσων TA (S B L Θ 33. 579. 892. 2427 *pc* *sy*^{pal} *co* *eth*) | ην κηρ. TO (A C D W Δ f¹.¹³ 28. 33. 157. 180. 205. 565. 597. 700. 1006. 1010. 1071. 1241. 1243. 1292. 1342. 1424. 1505 *M*, *erat praedicans* d latt *sys*^{s.p.h} [arm geo]; Aug).

94) L'aor. ηλθεν, «anà predicant», del TA pot donar la impressió que s'inicia aquí una nova seqüència²¹. En canvi, la construcció perifràstica del TO no fa sinó explicitar el ινα κηρει κηρυσω amb què Jesús donava raó de l'èxode que havia emprès, ara ja definitiu (εξηλθον, aor. // εξεληλυθα, pf.)²² fora de la institució jueva. D'aquí que es digui que «anava predicant a llurs sinagogues per l'entera Galilea i expulsant els dimonis» o ideologies que tenallaven les sinagogues jueves (cf. 1,21b-27, paradigma).

Mc 1,35-39 [A']

B03

[a] 35 De bon matí, molt de nit encara, s'aixecà i sortí cap a un lloc desert i allí es posà a pregar.

[b] 36 L'encalçà Simó, i els qui eren amb ell, 37 el trobaren i li diuen: «Tots t'estan cercant!»

[b'] 38 Els respon: «Anem a una altra part, a les viles veïnes, a fi que també allí prediqui, car per això vaig sortir.»

[a'] 39 I anà predicant a llurs sinagogues per l'entera Galilea i expulsant els dimonis.

D05

[a] 35 De bon matí, molt de nit encara, sortí i partí cap al lloc desert i allí pregà.

[b] 36 L'encalçaren llavors Simó i els qui eren amb ell 37 i, quan el trobaren, li diuen: «Tots t'estan cercant!»

[b'] 38 Els respon: «Anem a les aldees properes i a les ciutats, a fi que també allí prediqui, car per això he sortit.»

[a'] 39 I anava predicant a llurs sinagogues per l'entera Galilea i expulsant els dimonis.

Josep RIUS-CAMPS

Església de Sant Pere de Reixac

Apartat 41

E-08110 MONTCADA I REIXAC (Barcelona)

21. Així ho han entès, p. ex., Aland, *Synopsis*; NA²⁷ i Mateos-Camacho, *Marcos* 176.

22. Ho han entès així, p. ex., Merk²; Bover-O'Callaghan, *Trilingüe*; GNT⁴.